

ANTIDOPING

SLOVAK
ANTI-DOPING
AGENCY

Pre viac informácií o SADA priamo na ich stránke: <https://www.antidoping.sk/o-nas/>

K e-learning sa môžete zaregistrovať na tomto linku: <http://sada.triagonal.net/>

Svetový antidopingový kódex

Svetový antidopingový kódex (Kódex) je hlavnou štruktúrou antidopingového systému, ktorý stanovuje pravidlá, ktoré športovci musia dodržiavať. Cieľom **Kódexu** je chrániť práva čistých športovcov. Prijalo ho olympijské hnutie, ako aj športové zložky a antidopingové organizácie po celom svete. Je uznaný viac ako 170. vládami (UNESCO Dohovor proti dopingu v športe). Kódex vstúpil do platnosti prvýkrát v júli 2004. Prvá zmenená verzia prišla do platnosti 1. januára 2009. Druhá verzia Kódexu (aktuálna) je platná od 1. januára 2015.

[Kódex 2015 SK \(.pdf\)](#)

[Code 2015 EN \(.pdf\)](#)

Čo je doping?

Doping je definovaný ako porušenie jedného alebo viacerých antidopingových pravidiel uvedených v článkoch Kódexu 2.1 až 2.10.

Podľa Kódexu je povinnosťou športovca ovládať antidopingové pravidlá a vedieť, čo znamená ich porušenie. Porušenie antidopingových pravidiel neznamená len „pozitívny test“, ktorý Kódex definuje ako nepriaznivý analytický nález. Porušením antidopingových pravidiel je napríklad aj držba zakázaných látok alebo používanie zakázaných metód.

Ďalšie typy porušení:

- Falšovanie alebo pokus o falšovanie počas ktorejkoľvek časti dopingovej kontroly. Napríklad, úmyselné zasahovanie do práce komisára dopingovej kontroly, zastrašovanie potenciálneho svedka, zámena vzoriek alebo prídanie cudzej látky do vzorky.
- Držba zakázanej látky alebo metódy. Je neprijateľné kúpiť alebo prechovávať zakázanú látku pre kamaráta alebo príbuzného, s výnimkou určitých okolností, napr. kúpa inzulínu pre pacienta s diabetom.
- Obchodovanie alebo pokus o obchodovanie s akoukoľvek zakázanou látkou alebo metódou.

- Podanie alebo pokus o podanie zakázanej látky alebo metódy športovcovi.
- Spoluúčasť: asistovanie, povzbudzovanie, pomáhanie, navádzanie, pripravovanie, zakrývanie alebo akýkoľvek iný typ úmyselnej spoluúčasti zahŕňajúci porušenie antidopingového pravidla alebo pokus o porušenie „inou osobou“.
- Zakázané združovanie.
- Neposkytnutie informácií o mieste pobytu športovca.
- Vyhýbanie sa, odmietnutie alebo nepodrobenie sa odberu vzorky.

Športovec si musí byť vedomý toho, že porušenie antidopingových pravidiel môže byť preukázané nie len laboratórnymi výsledkami, ale aj inými dôkazmi. Napríklad pomocou biologického pasu športovca (dlhodobé sledovanie biologických parametrov), priznania, svedectiev a rôznych dokumentov dokazujúcich porušenie pravidiel.

Povinnosti športovca

Športovec má nasledujúce povinnosti:

- Musí ovládať a akceptovať všetky antidopingové pravidlá.
- Nesie zodpovednosť za všetky látky, ktoré sa dostanú do jeho tela, čiže za všetko, čo konzumuje a pije, vrátane liekov a doplnkov výživy, ktoré užíva. Základné pravidlo je, čo je v tvojom tele, za to si aj zodpovedný.
- Musí byť dostupný pre odber vzoriek za účelom dopingovej kontroly.
- Musí informovať zdravotnícky personál o tom, že podlieha antidopingovým pravidlám a nesmie užiť liečbu obsahujúcu zakázané látky. Taktiež berie na seba zodpovednosť, že každá podstupená liečba nie je v rozpore s Kódexom.
- Musí spolupracovať s antidopingovými organizáciami vyšetrujúcimi porušenia antidopingových pravidiel.

Úmysel a porušenie antidopingových pravidiel

Ako už bolo uvedené vyššie, športovec je zodpovedný za všetko, čo sa nachádza v jeho tele. Pri posudzovaní porušenia antidopingových pravidiel z dôvodu užitia alebo prítomnosti zakázanej látky nie je nutné preukázať úmysel, zavinenie, nedbalosť alebo vedomé použitie.

Pri porušení antidopingového pravidla sa športovec nemôže obhajovať tým, že zakázanú látku mu niekto dal a on o tom nevedel, alebo že zakázaná látka nebola uvedená na etikete výživového doplnku, ktorý užíva, alebo že zakázaná látka/metóda neovplyvnila jeho športový výkon.

Užívanie alebo pokus o užitie zakázanej látky/metódy sa považuje za doping. „Úspešnosť, resp. „neúspešnosť“ doping-u alebo pokusu o doping na veci nič nemení.

Ak si športovec nie je istý, čo je vo výživovom doplnku, nesmie ho užívať. Nevedomosť neospravedlňuje.

Pravidlo miesta pobytu – ADAMS

ADAMS (*Anti-Doping Administration and Management System* – Antidopingový správny a riadiaci systém) je internetový databázový systém vytvorený Svetovou antidopingovou agentúrou (WADA).

[ADAMS - Pravidlá pre športovcov zaradených do NRTP \(.pdf\)](#)

Umožňuje vkladanie, uchovávanie, zdieľanie a poskytovanie informácií o jednotlivých športovcoch a ich miestach pobytu, dopingových kontrolách, terapeutických výnimkách (TUE) a prípadných sankciách voči športovcom. Táto databáza uľahčuje zdieľanie informácií medzi príslušnými organizáciami a má za cieľ podporovať účinnosť, efektívnosť a transparentnosť.

Systém ADAMS zjednodušuje každodenné činnosti všetkých zúčastnených strán a športovcov zapojených do antidopingového programu. Uľahčuje prácu antidopingovým organizáciám, ktoré nariaďujú testovanie, laboratóriám, ktoré informujú o výsledkoch testovania, antidopingovým organizáciám, ktoré spracovávajú výsledky a športovcom, ktorí poskytujú svoje informácie o miestach pobytu. Tento systém má jednoduché použitie, je dostupný vo viacerých jazykoch a prostredníctvom internetu je dostupný všade na svete 24 hodín denne počas celého roka.

[ADAMS – Rýchly sprievodca pre športovcov \(.pdf\)](#)

Hlavným cieľom informovania o mieste pobytu je umožniť mimosúťažné testovanie. Poskytovanie informácií o miestach pobytu umožňuje antidopingovej organizácii lokalizovať športovca pre účely neohlásenej dopingovej kontroly. Takéto testovanie je základom efektívneho antidopingového programu.

Ak je športovec upozornený, že bol zaradený do „Registra pre testovanie,“ znamená to, že musí poskytnúť informácie o svojom pobyte štvrtročne. Informácie zahŕňajú miesta a časy pravidelných činností a známych udalostí (miesto prespávania, tréningu, súťaže, sústredenia, práce...) a jeden 60 minútový časový interval pre každý deň, kedy musí byť športovec k dispozícii pre možné testovanie. Pravidelné činnosti športovca a 60 minútový časový interval musia byť priebežne aktualizované.

Zoznam zakázaných látok

<https://antidoping.sk/zakazane-latky-a-metody/>

Zoznam zakázaných látok a metód každoročne vydáva Svetová antidopingová organizácia (WADA), pravidelne sa aktualizuje, minimálne raz ročne. Aktualizovaný nový zoznam zvyčajne nadobúda platnosť každý rok 1. januára a je dostupný na stiahnutie na webovej stránke WADA. V slovenskej verzii si ho možno stiahnuť na webovej stránke ADA SR. Zoznam sa rozdeľuje na látky, ktoré sú trvalo zakázané a na látky, ktoré sú zakázané len počas súťaže (väčšinou v rámci 24 hodín počas súťaže).

[Zoznam 2019 SK \(.pdf\)](#)

[Prohibited list 2019 EN \(.pdf\)](#)

Trvalo zakázané sú tiež metódy ako krvná transfúzia.

Je povinnosťou športovca vedieť, ktoré látky a metódy sú zakázané.

Trvalo zakázaná látka sa nesmie užívať počas celého roka, čiže ani počas tréningu, ani počas súťaže. Napríklad anabolické steroidy sa užívajú počas tréningu a môžu mať dlhotrvajúci efekt na športový výkon alebo maskovacie látky, ktoré sa môžu použiť s cieľom zakrytia užívania iných dopingových látok.

Na druhej strane, užitie látky v období mimo súťaže, ktorá je zakázaná len počas súťaže, sa nepovažuje za porušenie antidopingových pravidiel, pokiaľ daná látka nie je prítomná v tele počas súťažnej dopingovej kontroly. Na upresnenie, mnoho látok môže ostať v tele po dlhý čas. Ak je výsledok dopingovej kontroly pozitívny na látku, ktorú športovec užil mimo súťaže (kedy nebola zakázaná), ale test súťažnej dopingovej kontroly je pozitívny (kedy je zakázaná), športovec porušil antidopingové pravidlá.

Zakázané látky sa môžu nachádzať aj v bežných liekoch, ako sú lieky proti bolesti, lieky proti prechladnutiu a chrípke. SADA pre športovcov pripravila online databázu www.zakazanelatky.sk, prostredníctvom ktorej si vedia overiť, či daný liek obsahuje zakázanú látku alebo nie. Pre bližšie informácie je možnosť kontaktovať SADA.

[Povolené lieky \(.pdf\)](#)

Výživové doplnky

Regulácia výživových doplnkov je vo všeobecnosti minimálna. Bežné doplnky ponúkané či už v obchodoch so zdravou výživou alebo internetových obchodoch, neobsahujú zakázané látky, ak nie sú uvedené na etikete výrobku. V posledných rokoch sa pripisuje značný počet pozitívnych testov zle označeným alebo kontaminovaným doplnkom.

[Výživové doplnky – stanovisko SADA \(.pdf\)](#)

Vyskytlo sa viacero prípadov (aj na olympijských hrách), kedy boli športovci pozitívne testovaní na zakázaný stimulant metylhexamín (MHA). Tento stimulant je tiež známy ako 1,3-dimethylamylamin(DMAA) alebo geraniový olej. Tieto názvy môžu byť uvedené na etikete výrobku, ale názov „methylhexamin“ je uvedený len málokedy.

Športovec by nemal užívať výživový doplnok, ak existuje pochybnosť o tom, čo by mohol obsahovať.

Zvýšené riziko výskytu zakázanej látky môžu mať produkty, ktoré sľubujú anabolický efekt, pomáhajú pri regenerácii, poskytujú energiu alebo napomáhajú pri chudnutí. Vzhľadom k tomu, že športovec bude niesť zodpovednosť za následky prípadného pozitívneho testu spôsobeného zle označeným doplnkom, najlepšou radou je: Neužívajte doplnok, ak nevíete, čo obsahuje.

[Naučte sa rozpoznať výstražné znamenia \(.pdf\)](#)

Terapeutická výnimka (TUE)

<https://antidoping.sk/tue/>

Jeden z kľúčových princípov antidopingu je chrániť zdravie športovca.

Môže dôjsť k situácii, kedy je zo zdravotných dôvodov nevyhnutné užiť zakázanú látku alebo použiť zakázanú metódu. Podľa Kódexu je možné takúto situáciu riešiť tzv. Terapeutickou výnimkou (TUE).

Na získanie TUE je potrebné splniť niekoľko kritérií, napríklad:

- príslušná zakázaná látka/metóda je potrebná na účely liečby zdravotného stavu a športovec by utrpel vážne poškodenie zdravia, ak by mu zakázaná látka alebo metóda nebola poskytnutá;
- jej užitie nepovedie k zvýšeniu výkonnosti po liečbe;
- neexistuje primeraná terapeutická alternatíva.

Športovci na medzinárodnej a národnej úrovni si musia byť vedomí ďalšieho dôležitého pravidla: TUE musí byť udelená v časovom predstihu, nie retroaktívne (spätne), okrem situácií ohrozujúcich zdravie a vo výnimočných situáciách.

TUE pre športovcov na národnej úrovni udeľuje SADA. TUE pre športovcov na medzinárodnej úrovni udeľuje príslušná medzinárodná federácia. Usporiadatelia olympijských hier alebo iných významných podujatí môžu takisto udeliť TUE.

Neplatí pravidlo, že TUE udelená SADA v rámci národnej úrovne bude automaticky uznaná aj na medzinárodnej úrovni. V prípade akýchkoľvek pochybností treba kontaktovať príslušnú medzinárodnú federáciu alebo usporiadateľa významného podujatia.

Testovanie, odber vzoriek a ich analýza

Keď oprávnený komisár dopingovej kontroly požiada športovca o odovzdanie vzorky, musí tak športovec urobiť.

Každá antidopingová organizácia, ktorá spravuje konkrétneho športovca, má právomoc na odber vzorky moču alebo krvi kedykoľvek a kdekoľvek.

Národná antidopingová agentúra má právomoc testovať športovcov,:

- ktorí sú štátnymi príslušníkmi danej krajiny, majú trvalý pobyt v danej krajine, sú držiteľmi licencie alebo sú členmi športových zväzov (federácií, asociácií) v danej krajine, alebo
- ktorí sú prítomní v danej krajine, kde národná antidopingová organizácia vykonáva svoju činnosť, alebo
- ak o to požiadala medzinárodná federácia (asociácia), ktorá spravuje daného športovca.

Medzinárodné federácie majú právomoc testovať športovcov, ktorí podliehajú ich pravidlám,:

- vrátane športovcov zúčastňujúcich sa na medzinárodných podujatiach a
- športovcov, ktorí sú držiteľmi licencie tejto medzinárodnej federácie (asociácie), alebo sú jej priamy členovia.

Organizátor významného podujatia má právomoc testovať športovcov tohto podujatia.

Proces odberu vzorky je štandardizovaný. Pre viac informácií o odbere vzorky a právach športovca pozri <https://antidoping.sk/dopingova-kontrola/>

Za účelom zisťovania prítomnosti zakázanej látky vo vzorke športovca sa využívajú laboratória výlučne akreditované WADA.

Ako dlho sú vzorky uchovávané?

Vzorky moču môžu byť zmrazené, skladované a znovu otestované po dobu 10 rokov. Technológie analýzy vzoriek sa vyvíjajú, niektoré zakázané látky a metódy, ktoré nie sú v súčasnosti detekovateľné, môžu byť odhalené v budúcnosti.

Ak už boli vzorky použité na účely odhalenia zakázaných látok, budú zbavené označenia a využité len na výskum, alebo budú zničené.

Návrat po ukončení aktívnej športovej činnosti

Ak športovec patril do registra medzinárodnej federácie alebo národného registra pre testovanie, musí 6 mesiacov vopred zaslať písomnú žiadosť národnej antidopingovej organizácii, alebo

medzinárodnej federácií. Počas týchto šiestich mesiacov bude podliehať pravidlám antidopingovej regulácie a musí byť k dispozícii na testovanie skôr, ako sa zúčastní súťaže.

Obrovské množstvo ďalších informácií môžete získať z týchto deviatich dokumentov (.zip)